

ANN-CHARLOTTE EKENSTEN

SIDAN 1

Fakta om Gustav Vasa

Lärarmaterial

VAD HANDLAR BOKEN OM?

Gustav Vasa föddes som Gustav Eriksson. Han levde på 1500-talet och blev en känd kung i Sverige. Gustav kämpade länge mot Kristian II och när han dödade Gustavs familj i Stockholms blodbad, skulle Gustav hämnas. Efter år av kamp kunde Gustav Vasa till slut kalla sig kung i Sverige. Under sina år som kung genomförde han många förändringar, till exempel reformationen. Han gifte sig tre gånger och fick sammanlagt 11 barn.

LGR 11 CENTRALT INNEHÅLL SOM TRÄNAS

- Lässtrategier för att förstå och tolka texter från olika medier samt för att urskilja texters budskap, både de uttalade och sådant som står mellan raderna. (SV åk 4–6)
- Strategier för att skriva olika typer av texter med anpassning till deras typiska uppbyggnad och språkliga drag. Skapande av texter där ord, bild och ljud samspelar, såväl med som utan digitala verktyg. (SV åk 4–6)
- Informationssökning i olika medier och källor, till exempel i uppslagsböcker, genom intervjuer och via sökmotorer på internet. (SV åk 4–6)
- Teckning, måleri, tryck och tredimensionellt arbete. (BL åk 4–6)

ELEVERNA TRÄNAR FÖLJANDE FÖRMÅGOR

- Formulera sig och kommunicera i tal och skrift.
- Läsa och analysera skönlitteratur och andra texter för olika syften.
- Anpassa språket efter olika syften, mottagare och sammanhang.
- Söka information från olika källor och värdera dessa.
- Skapa bilder med digitala och hantverksmässiga tekniker och verktyg samt med olika material

LGRS 11 CENTRALT INNEHÅLL SOM TRÄNAS

- Kommunikation för olika syften. Lyssna, svara, fråga, berätta samt uttrycka önskemål och känslor. (SV åk 4–6)
- Lässtrategier för att avkoda och förstå texter. (SV åk 4–6)
- Strategier för att skriva olika typer av texter, till exempel meddelanden. (SV åk 4–6)
- Informationssökning i böcker och på webbplatser för barn. (SV åk 4–6)
- Teckning, måleri, modellering och konstruktion. (BL åk 4–6)

ELEVERNA TRÄNAR FÖLJANDE FÖRMÅGOR

- Tala och samtala i olika sammanhang.
- Läsa, förstå och reflektera över olika texter.
- Skriva texter för olika syften och mottagare.
- Söka och värdera information från olika källor.
- Skapa bilder med olika verktyg, tekniker och material.

ORD ATT FÖRKLARA

moderna

bunt

avtal

ruin

katoliker

protestanter

taktik

domkyrka

VÖL-SCHEMA OM GUSTAV VASA

Innan ni börjar läsa boken ska eleverna fylla i de två första kolumnerna i VÖL-schemat. I den första kolumnen ska de fylla i vad de redan **vet**. I den andra kolumnen ska de fylla i vad de **önskar** lära sig. Den sista kolumnen sparar ni tills avslutningen med arbetet om Gustav Vasa.

Vet redan	Önskar lära mig	Lärt mig

KARUSELLEN

I denna kooperativa struktur får grupperna en chans att diskutera och utbyta kunskaper.

Klipp isär och lägg ut de olika bilderna med rubriker på olika platser i klassrummet. Dela in klassen i smågrupper som sedan placeras ut vid bilderna. Under en liten stund ska grupperna diskutera och skriva det de har lärt sig som passar till bilderna och rubrikerna.

Efter en stund roterar grupperna och hamnar framför en annan bild. Eleverna läser först vad föregående grupp har skrivit och sedan diskuterar de vad de kan bidra med.

Upprepa roteringen. Avsluta med att lyfta gruppernas gemensamma kunskaper kring de olika områdena.

Gustav Eriksson, Gustav I, Gustav Vasa

Kristian II

Reformationen

Familj

Katarina av
Sachsen-
Lauenburg

Margareta
Eriksdotter
Leijonhufvud

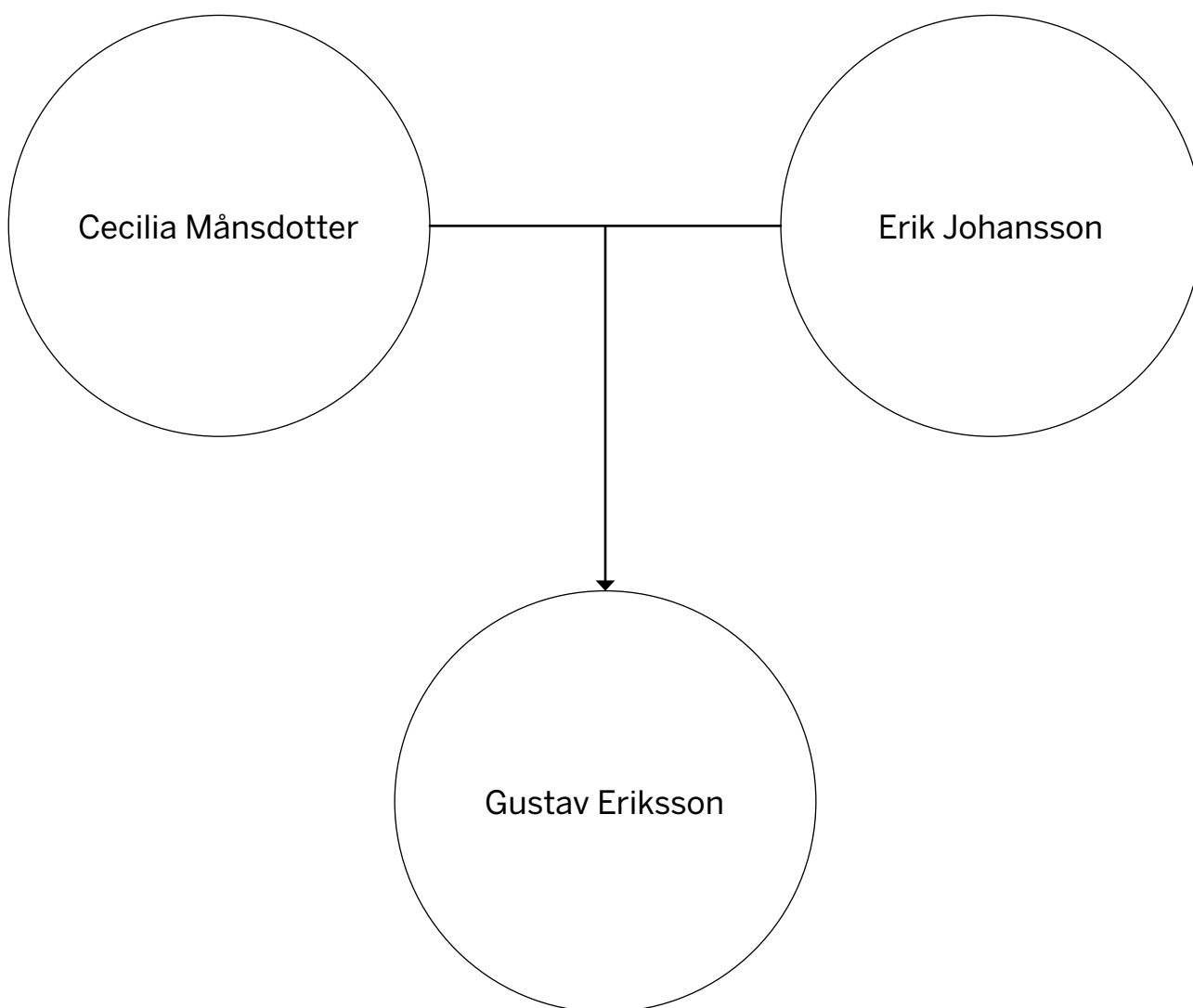

Katarina
Stenbock

FAMILJETRÄD

I boken presenteras Gustavs familj. Elevernas uppgift blir att rita ett familjeträd för honom. Inled arbetet tillsammans och låt sedan eleverna fortsätta själva eller i par. Börja med namnen på Gustavs föräldrar. Länka ihop hans föräldrar och skriv Gustavs namn. Fyll sedan på med Gustavs fruar och barn. Vill man göra det lite mer utmanande så kan man även söka extra information utanför boken. Till exempel kan man lägga till Gustavs syskon eller fortsätta ledet efter Gustavs barn.

TILLVERKA EN PERSONLIG SKÖLD

Nedan finns en bild och information om släkten Vasas sköld. Låt eleverna göra sina personliga sköldar med utsmyckningar som passar till deras efternamn. De kan även lägga till någon utsmyckning som de tycker symboliserar familjen. Är familjen till exempel väldigt intresserad av fiske så kan det passa med en fisk på skölden.

Tillverka skölden i kartong eller någon hårdare papp. Skölden kan göras i A4-storlek. Rita och klipp ut formen innan den börjar smyckas och målas.

Gör en utställning med sköldarna och låt varje elev göra en presentation av sin sköld, antingen muntligt eller skriftligt.

Namnet Vasa

En vase är en bunt med kvistar, och en sådan fanns på släkten Vasas sköld. Gustavs pappa kom från släkten Vasa.

FACIT LÄSFÖRSTÅELSE

Frågor på raden (Du hittar svaret på raden, direkt i texten.)

1. När valdes Gustav till kung?
Han valdes till kung den 6 juni 1523.
2. Vad hette Gustavs föräldrar?
Hans föräldrar hette Cecilia Månsdotter och Erik Johansson.
3. Hur många syskon hade Gustav?
Han hade sju syskon.
4. I vilket land satt Gustav i fängelse?
Han satt i fängelse i Danmark.
5. Vad kallades Danmarks kung Kristian II?
Han kallades Kristian Tyrann.
6. Mellan vilka orter körs Vasaloppet?
Vasaloppet körs mellan Sälen och Mora.
7. Vad kallades de som följde Martin Luther?
De kallades för protestanter.
8. Vem var Nils Dacke?
Nils Dacke var upprorsledare för bönderna i Småland.
9. Vad hette Gustavs olika fruar?
Katarina av Sachsen-Lauenburg, Margareta Eriksdotter Leijonhufvud och Katarina Stenbock.
10. När dog Gustav Vasa?
Han dog den 29 september 1560.
11. Hur många barn fick Gustav?
Gustav fick 11 barn.
12. Vilka av Gustavs barn blev kungar?
Erik XIV, Johan III och Karl IX.

Frågor mellan raderna (Du måste tänka efter när du har läst texten. Genom ledtrådar i texten hittar du svaret.)

13. Hur fick Gustav sitt efternamn när han föddes?
Han fick efternamnet Eriksson eftersom han var Eriks son.
14. Vad var Kalmarunionen?
Det var ett avtal mellan de nordiska länderna att de skulle samarbeta inom ekonomi och politik.
15. Vad hände vid Stockholms blodbad?
Kristian II bjöd in till stor fest på slottet i Stockholm. Han hade lovat att förlåta sina fiender, men bröt sitt löfte och cirka 100 personer dödades. Bland de dödade personerna fanns Gustavs familj.

16. Varför reste Gustav till Mora i Dalarna?
Där hade Kristian II inte några soldater och Gustav reste dit för att få hjälp av folket att hämnas.
17. Hur valde Gustav att göra för att få rätt på ekonomin?
Han bestämde att alla som ägde mark skulle betala skatt till kungen och använde fogdar till hjälp.
18. På vilket sätt förändrade Gustav kyrkan?
När han tog makten över kyrkan påbörjade han reformationen till en protestantisk kyrka där kungen hade mer makt. Han bestämde bland annat att prästerna skulle prata svenska i stället för latin och den första bibeln trycktes på svenska.
19. Vad var klockupproret?
Gustav krävde en kyrkklocka från varje by som extra skatt. När hans män kom för att samla in dem blev de slagna och jagades bort.
20. Vad innebär ärftlig tronföljd?
Det innebär att när kungen dör så ska det äldsta barnet ärva tronen. Från början var det den äldsta sonen men sedan 1980 får även döttrar ärva tronen.

Frågor bortom raderna (Fundera och ge egna svar.)

21. Gustav var Eriks son och hette därför Eriksson. Vad skulle du ha haft för efternamn om du var döpt efter din pappa?
Eget svar.
22. Vad tycker du om Gustavs sätt att leda Sverige? Nämn någon fördel och någon nackdel.
Eget svar.

ALFABETISK ORDNING

Anna, Cecilia, Elisabet, Erik, Johan, Karl, Karl, Katarina, Magnus, Sofia, Sten